

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

§. XI. An delectatio morosa sit licita de operibus materialiter malis, &
horum desiderium?

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

luntate procedendi ad opus externum, est liber à reatu mortali, quia præceptum prohibet solam externam comestionem non tam causã vitandæ voluptatis, quam mortificandæ carnis, id est, non prohibet delectationem de cogitato esu carniũ. Unde affectus simplex erga carnes secluso periculo ulterioris consensũs in opus non est malus, sæpe tamen, inquit, Lessius

leviter delinquitur in tali affectu, quia superflua quæritur delectatio.

Infero secundo, à Religioso non violari votum paupertatis, si delectetur cogitando se habere pecunias, facereque magnos sumptus. Vasq. 1. 2. D. 111.

cap. 3. cit. Rhod,

* *
*

§. XI.

An delectatio morosa sit licita de operibus materialiter malis, & horum desiderium.

836. **S**ensus questionis est, utrum is, qui inculpate, nempe in somno, ebrietate, aut amentia, aut ex ignorantia aut errore invincibili se polluit, aut occidit, aut fornicatus est &c. possit sine peccato de huiusmodi actibus secundum se, & materialiter acceptis, licite delectari, & gaudere, aut eosdem desiderare, ut sic eveniant, videlicet cum causa excusante à peccato.

Divisi sunt Authores apud Sanch. lib. 1. Decal. cap. 2. num. 15. Prima Sententia affirmat licere gaudere ob finem bonum, ita Less. num. 105. Vasq. 1. 2. D. 115. cap. 2. & cap. 3. num. 7. hic innititur suo principio superius relato, quod simplices affectus, qualis est morosa delectatio, & gaudium non sumant malitiam ab objecto, seu ab opere, cum huius non sit causa, sed ex opposi-

tionem cum aliqua virtute, at in questione proposita nulli virtuti opponitur delectatio, nisi capta sit ex fine malo; sic etsi pollutio facta sit absque peccato, non licet de ea gaudere libidinose, seu delectari de illa ob ejus delectabilitatem, at bene fas est delectari de eadem materialiter sumpta ex fine utili, aut bono fine, ratio enim movens est bonitas utilis, pollutio enim in somno contingens potest esse utilis ad salutem corporis, ut si copia seminis abundet, imò etiam ad salutem spiritualementem, ut si per effusionem sedata sunt tentationes, ita Vasq. n. 5.]

Ex eodem principio infert num. 7. licitum esse desiderium inefficax pollutionis propter dictam voluntatem, secus ex affectu libidinis. Consentit Less. etiam quoad desiderium inefficax pollutionis. Ratio aliorum apud Sanch. est, quod

quod talis sit delectatio, quale est opus, de quo est delectatio, & gaudium, sed opus vacat culpâ, ergo etiam gaudium, & delectatio. Addit Less. in *Conclus. 4.* non tantum fas esse gaudere de ipso effectu bono, sed etiam de ipsamet causa propter effectum, sicut gaudemus non de sola tranquillitate publica, sed etiam de morte turbantis illam, & de facto illatoris illius, etsi ratio adæquata motiva gaudij sit bonum publicum.

Alij cum Corduba amplectuntur hanc sententiam in vetitis jure positivo, secus in vetitis jure naturali, quia malitia materialis est de horum substantia, è contra actibus solo jure positivo vetitis, uti sunt esus carniùm die veneris, cœna die jejuniij, substantia commissionis ad-versus præcepta negativa, non est intrinseca malitia, sed tota est extrinseca, ergo delectatio, & gaudium de actibus similibus inculpate commissis non est de malitia morali, sed de re bona.

837. Tertia sententia, quæ videtur Sanchez probabilior universaliter negat etiam de vetitis solo jure positivo *num. 16.* excipiens actus solo jure negativo prohibitos, de quibus proximè dictum: de his enim delectationem non solum spirituales, sed etiam sensitivam, quam sensus percipit in comestione, carere culpâ probat *num. 10.* nam sensus non attingit circumstantiam legis quæ sola vitiat comestionem, voluntas autem ferri potest in comestionem ut præcisam à circumstantia legis.

Eadem sententia est Paludani, qui apud Vasq. *c. 1.* duplicem tradit Regulam. Prima & universalis hæc statuitur:
R. P. Karch, Diss.

quando causa, quæ opus excusat à mortali peccato, concurrat ex parte consensûs delectationis, excusat etiam delectationem à peccato mortali, sic in conjugatis non modo copula est immunis à culpa, sed etiam delectatio, quia causa excusans utrumque est matrimonium.

Secunda Regula: quoties non concurrat eadem causa in consensu delectationis, quæ opus excusat à mortali, consensus delectationis est mortalis, ut si quis in furia, aut invincibili ignorantia occidat hominem, etsi occisio excusata sit à mortali, minime tamen ab hac excusetur, si sanæ menti restitutus, aut scienter delectaretur de occisione sic patrata.

Subsumo sed in quæstione proposita causa excusans actus materialiter malos à culpa formali est, vel somnus, vel ebrietas, vel amentia, vel invincibilis ignorantia, aut error, quæ causa non concurrat, dum quis scienter delectatur, & gaudet de illis commissis ex causa præfata excusante, ergo delectatio, & gaudium est peccatum mortale.

Hinc solvitur argumentum Less. nuper adductum: talis est delectatio quale est opus, de quo est delectatio, negatur major nisi inbibat hanc tacitè conditionem, si causa opus à culpa liberans reperitur etiam in delectatione, prout reperitur, si gaudeas de homicidio patrato ob necessariam tuam, aut alienam vitæ defensionem, eadem enim libertas est in facto, & in gaudio, & necessitas se defendendi, quæ est causa excusans, utrobique objicitur.

838. Respondeo ergo ad quæstionem *num. 836.* motam mihi magis per placere tertiam sententiam loquendo etiam

tiam de operibus jure positivo prohibitis, ut si quis gaudeat se comedisse carnes die Veneris: de vetitis jure naturali bene probat proxime allegata Regula cum subsumpto,

De vetitis jure purè positivo, uti est vetitus e.g. esus carnis probatur, quia opus etiam tale contra jus positivum factum habet annexam circumstantiam juris id vetantis, sed gaudium de tali opere est peccatum mortale, approbat enim opus e.g. esum carniarum, qui habet annexam circumstantiam legis, hujus proinde violationem materialem approbat, nec adest causa, quæ hanc excusavit à peccato, nempe ignorantia, aut amentia &c. quia tempore gaudij supponitur quod gaudens advertat ad legem, quæ prohibet esum carnalem.

Responsio proxima procedit de actibus materialiter malis à peccato formali excusatis, si specificative sumantur, nam de iisdem materialiter malis reduplicative seu ut excusatis à peccato gaudere esse licitissimum constat evidenter, siquidem reduplicatio cadit supra formale, proinde hic supra causam excusantem à peccato, sed licitissimum est gaudere de excusatione à peccato, cum hoc aliud non sit quam gaudere, quod tali facto non peccaveris.

Infero primò licitum esse gaudium de pollutione, prout hæc est actus virtutis expulsiivæ, minimè autem prout est actus potentia generativæ, quia prout est actus potentia generativæ, est contra finem à natura intentum, è contra prout est virtutis expultriciis, est juxta ordinem naturæ, est enim evacuatio consequens ad causas internas naturales eo modo,

quo Sudor. Ratio secundi, quod pollutio prout est actus potentia generativæ sit materialiter mala.

De pollutione prout est actus generationis, vel actus à vi expultrice ortus (relege *num.* 78.) illationem tradit Sanch. *num.* 18. Cardenas *Disp.* 41. *num.* 128.

Infero secundò desiderare pollutionis eventum prout est actus potentia expulsiivæ licitum esse, quia nec est materialiter mala, etsi desideretur, ut eveniat materialiter etiam in vigilia, sed naturalis evacuatio, unde dum ea contingit in ebrietate, aut somno alio impellente, aut cogente naturam, cum non sit naturalis, sed innaturalis evacuatio contra naturam, nullus potest licitè de hac gaudere, nec desiderare illam, Sanch. *nu.* 19. Vasq. *c.* 3. *num.* 7. & 9.

839. Dubitatur 1. an ut gaudium, vel desiderium inefficax pollutionis careat culpâ necesse sit ortum habere ex causa honesta e.g. auditione Confessionis, vel etiam procedat illatio prima, & secunda, etsi sequatur ex causa illicita venialiter, aut mortaliter mala ex se ordinata à natura ad alium effectum, quam ad concitandos Spiritus Carnales, ut crapula, & ebrietas; prior enim est peccatum veniale, secunda est mortale utraque habet alium effectum, quam irritare naturam ad pollutionem. Aliqui apud Vasquez *n.* 9. poscunt causam honestam, verum hoc nimis durum esse censet Vasq. siquidem S. Th. non damnat peccati mortalis pollutionem non intentam ex crapula secutam, consequenter nec damnaret secutam ex calidis cibis, ex equitatione, ex certo situ corporis e.g. quod quis supinus

jaceat

jaceat, &c. Rationem dat, quod ponentis talem causam, si hæc non assumatur ut medium ad pollutionem, sit pollutio duntaxat indirectè voluntaria in causa per accidens, nec sit contra ordinem debitum à natura, huic enim solùm ad-versatur quis, si illam velit directè, vel ponat quamcunque causam ex intentione illius, vel applicat causam, quæ ex se non habet alium effectum, ut si sumat medicinam, cujus effectus unicus sit irritare naturam, aut si tactibus provocetur; sit ut in his casibus sit pollutio mortalis utpote contraria naturæ, secùs dum est in causa per accidens indirectè voluntaria.

Resp. Mihi probari sententiam Vasq. consequenter excuso à mortali gaudium, aut desiderium inefficax pollutionis de ejus tali eventu ob finem bonum e.g. sanitatem, sedatas tentationes, &c. Sanch. cit. & num. 20.

Limitat quidem apud Sanch. ut non sit locus responsio dum pollutio contingit cum commotione corporis, & delectatione sensibili, sed merito hoc reprobatur Sanch. eo quod commotio, & delectatio naturaliter, seu necessario sequatur ad pollutionem, nec impediatur, quo minùs pollutio talis sit naturalis evacuatio.

840. Dubitatur secundo, an sicut licitum est gaudium de effectu bono secuto ex opere malo e.g. de prole suscepta ex fornicatione, de sanitate ex pollutione, ita etiam licitum sit gaudere de ipsamet causa propter effectum (seu ut loquitur Sporer p. 1, tr. 1, c. 6, num. 32. de ejusmodi re materialiter mala quatenus causa fuit alicujus boni effectus inde secuti, atque in hoc consentire Doctores,

allegatque pro hac opinione Vasq. D. 115, c. 3. Sanch. num. 18. Less. num. 140. Lugo de Pœnit. D. 16. num. 389.

Dicit quatenus causa fuit, quia, inquit, ut sit causa talis effectus absolute optare non licet propter propositionem 14. ab Innocentio XI. eliminatam) exemplificat Less. num. 105. (non 140. cum hic numerus nec detur apud Lessium lib. 4. c. 3.) sicut, inquit gaudemus non solum de tranquillitate publica, sed etiam de morte illius, qui eam turbabat, & defacto illius, qui eam intulit, si innocenter fecit, etsi tota ratio gaudendi sit publicum bonum.

Lugo admittit quidem fas esse de mendacio inadvertenter prolato gaudere, quia sic prolatum non habet intrinsecam odibilitatem, sicut scienter prolatum; uti etiam de pollutione in somno habita, imò & de illa procurata absque culpa propter ignorantiam invincibilem. Verum ut colligitur ex contextu plus non concedit, quam quod gaudium careat culpam de materialiter malis reduplicative acceptis, quod libenter admitto per num. 838.

Vasquez videtur plus favere, dum num. 7. tradit quod affectus simplicis complacentiæ, & desiderij de eadem prohibita materialiter considerata possit esse bonus, & malus ex diverso motivo & Disp. III. num. 8. & 10. licet neget posse quem efficaciter velle, ut pollutio, vel homicidium fiat in somno, de illis tamen factis licet delectari propter bonum finem, ut de pollutione ob vitandam tentationis molestiam, de homicidio proximi, quia hic non versabitur in periculo vitæ spiritualis, de furto, quia jam ablata sit ei occasio avaritiæ &c. sola igitur

tur mutatione voluntatis efficacis in simplicem, ac inefficacem affectum, id quod erat mortale non solum non est mortale, sed, aliquando etiam opus virtutis; Postea *num. 11*. Confirmat à contrario ex affectu simplicis displicentiæ, & efficaci voluntate sic peccatis, cui displicet auditio missæ displicentiâ efficaci, seu causante missæ omissionem, e contra non è simplex displicentia mortalis de auditio-
ne missæ, quia auditio est laboriosa, dummodo audiat missam. Ita ille.

Affertio Lessij, Vasquezij, & Sporer quatenus concedit etiam gaudium de re materialiter mala prout causa est effectus boni esse licitum, aut saltem non ef-

se mortale patitur non levem difficultatem, nam reduplicativa prout, aut *quatenus opus materialiter malum est causa boni effectus*, vel appellat etiam supra opus materialiter sumptum, ita ut hoc sit objectum materiale, formale vero adæquatum sit effectus bonus, vel vero *ly prout* appellat solum effectum bonum, ita ut hic solus sit tam objectum formale, quàm materiale: hoc secundum est licitum, siquidem gaudium, aut desiderium simplex præcisè pro objecto habet merum bonum: si dicatur primum, id universum sustineri non posse constat ex §, sequente. Sit ergo.

§. XII.

An sit licitum gaudium de malo alicujus aut id desiderare sub rationi boni, aut tristitia de bono proximi ob aliquod commodum temporale.

§41. **A**ffirmativa responsio fuit plurimum Authorum, uti colligitur ex tribus sequentibus propositionibus prescriptis ab Innocent. XI. nempe ex 13. ita Sonante, *si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alterius trisitari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci appetitu appetere, & desiderare, non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod emolumentum temporale.*

Attribuitur Pal. p. 1. tr. 6. D. 4. p. 1. *num. 11.* cui subscribit Diana p. 3, tr. 6. *Resol. 84. & p. 5. tr. 13. Resol. 99. vers. non desinam*, & ex 14. quæ sic habet: *Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obvencura est pinguis hereditas. Et ex 15. Licitum est filio gaudere de parricidio parentis*